УДК 351.824:332.14

Панін А.Г.,
здобувач,
Академія муніципального управління

СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНО - БУДІВЕЛЬНИМ КОМПЛЕКСОМ

Досліджено інструментарій управління як важливий елемент інвестиційно-будівельного комплексу. Проаналізовано сучасну систему управління інвестиційно - будівельним комплексом.

Исследованы инструментарий управления как важный элемент инвестиционно-строительного комплекса. Проанализирована современная система управления инвестиционно - строительным комплексом.

Research tools as an important element of investment and construction industry. Modern control system investment - building complex.

Постановка проблеми. Проблема вдосконалення системи державного управління інвестиційно-будівельним комплексом для вітчизняної і зарубіжної науки і практики не нова. Цією проблемою займаються багато відомих учених і фахівці. Проте питання системного підходу до її рішення, в якому враховувалися б особливості інвестиційної і будівельної діяльності і соціально-економічних умов їх сумісного і ефективного функціонування на сьогоднішній день розроблені недостатньо. В зв'язку з цим, у міру поглиблення ринкових відносин проблема розвитку інвестиційно-будівельної діяльності на рівні країни і її регіонів ставить задачу створення методології її системного управління, заснованого на принципах, методах і організаційних формах, що дозволяють перейти до створення механізму цільової орієнтації всіх елементів системи на рішення стратегічних і тактичних задач стабілізації і подальшого підйому економіки у всіх галузях і сферах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існуючі сьогодні наукові розробки у області дослідження проблем розвитку теорії управління інвестиційно-будівельним комплексом можуть вважатися тими, що детально пропрацьовані в основній масі проблем. Серед фундаментальних наукових робіт, що відносяться до даної проблемної області, потрібно виділити праці таких авторів, як: Аккоф Р., Асаул А.Н., Белоус А.Б., Бузирев В.В., Варламов Н.В. і багато інших. Цілком очевидно, що теорія управління інвестиційно-будівельним комплексом вимагає свого розвитку з урахуванням основних положень концепції інформаційного суспільства, обґрунтованої в роботах таких вчених, як: Белл Д., Гелбрейт Дж.К., Іноземцев В.Л., Клімов Див., Макаров В.Л., Мільман Б.З., Сакайя Т., Уотермен Р. та інших.

Постановка завдання:

– дослідити інструментарій управління як важливий елемент інвестиційно-будівельного комплексу;

– проаналізувати сучасну систему управління інвестиційно - будівельним комплексом.

Виклад основного матеріалу. Успіх функціонування системи державного управління інвестиційно-будівельним комплексом залежить не тільки від внутрішніх чинників, але й від чинників, що обумовлюють вплив зовнішніх сил стосовно підприємств будівельного виробництва й діючих у зовнішньому оточенні. Це чинники, з якими безпосередньо зустрічається система управління: постачальники, споживачі, ресурси, держава й право, соціокультурні, політичні й економічні чинники. Усі зовнішні чинники зв'язано між собою й зміна одного фактора може обумовлювати зміну інших.

Особливий вплив виявляють в умовах становлення ринкової економіки соціально-культурні й правові чинники. Соціально-культурні чинники, до яких ставляться життєві цінності й традиції, безпосередньо впливають на організацію системи управління та її культуру. Від зміни цих чинників залежить зміна установок і мотивацій.

В умовах формування правової держави, основний принцип якого - панування права в суспільних відносинах, різко зростає вплив правових чинників. Однак розвиток правової культури й реалізація основного принципу правової держави натрапляють на ряд перешкод. Серед них одне з основних - це розповсюджений у суспільній свідомості правовий нігілізм, тобто зневага правом, недооцінка його ролі, відношення до закону як до чогось необов'язковому, допущення можливості його взаємовиключних тлумачень [2, с.260].

Розв’язання протиріч між заходами щодо формування правової держави й низької правової культури, що виражається в правовому нігілізмі, є неприйнятною умовою демократизації суспільства, яка неминуче викликає невиконання основних принципів організації системи державного управління.

Зовнішнє ринкове середовище також дуже мінливе і її змінні чинники, до яких відносяться життєві цикли виробів, рівень доходів населення і їх розподіл, доступність ринків являють собою в нових умовах господарювання дуже вагомий системотворчий фактор. Мінливість ринкового середовища вимагає перебудови організації системи управління на основі маркетингу. Розглянутий комплекс чинників охоплює вертикаль управління , горизонталь управління й структуру системи управління..

Система управління інвестиційно-будівельним комплексом складається з керуючої й керованої підсистем:

- керуюча підсистем представляє собою державні, регіональні органи управління та органи місцевого самоврядування, що прямо або опосередковано регулюють інвестиційно-будівельну діяльність;

- керована підсистема інвестиційно-будівельного комплексу - як об'єкт управління - це складна соціально-економічна й територіальна система, у яку входять чотири підсистеми: населення; географічне середовище; містоутворююча база, що задовольняє потреби соціально-

економічної системи більш високого порядку; містообслуговуюча база, що забезпечує функціонування й розвиток саме інвестиційно-будівельного комплексу.

Об'єктами управління інвестиційно-будівельним комплексом можуть бути комплекси різних сфер його життєдіяльності. Найбільш важливими комплексами є:

- транспортна галузь;

-міське господарство (включаючи інженерно-енергетичний комплекс, сферу житлово-комунального обслуговування тощо;

- нерухомість;

- фінанси;

- соціальний;

- промисловий;

- зовнішньоекономічний;

- науково - освітянський .

Важливим елементом інвестиційно-будівельного комплексу є інструментарій управління, що представляє собою сукупність наступних комплексів:

- технічні засоби збору, передачі, обробки, відображення й документування інформації;

- засоби інформаційного забезпечення (система документів, класифікація й кодування інформації, бази даних і знань), що необхідні для розробки управлінської документації;

- засобу лінгвістичного забезпечення (мова спілкування з технічними засобами програмування, проектування й моделювання);

- засоби математичного забезпечення (моделі, методи й алгоритми), що дозволяють інвестиційно - будівельним комплексом здійснювати вибір оптимальних стратегічних, тактичних і оперативних рішень;

- засоби програмного забезпечення (програмні системи, пакети прикладних програм), що дозволяють реалізувати завдання управління за допомогою засобів обробки інформації.

Для об'єктивної оцінки стану системи управління інвестиційно - будівельним комплексом необхідно визначити критерії відповідності можливостей системи потребам міст у розв'язанні економічних і соціальних проблем, при цьому головна мета системи управління інвестиційно - будівельним комплексом полягає в оперативності й високій якості управління.

Оперативність управління інвестиційно - будівельним комплексом забезпечується в результаті мінімізації циклу управління при обґрунтуванні, виборі й прийнятті всіх видів управлінських рішень на основі запропонованих принципів:

- оптимальності рівнів управління;

- оптимальної системи документообігу на всіх рівнях управління;

-оптимального розподілу об’єктів управління між структурами управління.

Якість і оперативність управління залежать від застосування органами управління сучасного інструментарію й на його основі сучасних інформаційних технологій управління [1, с.20].

Якість управління інвестиційно - будівельним комплексом додатково забезпечується реалізацією наступних принципів:

- проведенням різноваріантної оцінки при виборі оптимальних рішень на основі розгляду альтернативних варіантів;

- оптимізація стратегічних і тактичних рішень при розробці основних документів по управлінню. Виходячи із цього, критеріями оцінки системи управління інвестиційно - будівельним комплексом повинні бути наступні рівні відповідності:

- чисельності структурних підрозділів (згідно нормам управління);

- професійних якостей управлінського апарата (згідно вимогам системи галузевого управління);

- методів обґрунтування рішень – необхідний рівень якості, який забезпечується шляхом багатоваріантної оцінки;

- розподіл об’єктів між відділами (згідно вимог до якості та оперативності);

- систем документообігу - рівню, коли досягається мінімальне я дублювання інформації.

Сучасна системі управління інвестиційно - будівельним комплексом має такі недоліки [4, с. 24]:

- багаторівнева система призводить до значного подовження циклу управління;

- незважаючи на надмірну кількість структурних підрозділів, спостерігається, з одного боку, неповнота розподілу функцій управління між комітетами й відділами, а з іншого - дублювання функцій управління

- дублююча інформація в підсистемах управління досягає 30% загального обсягу.

Оцінка стану системи управління інвестиційно - будівельним комплексом дозволяє запропонувати наступні напрями її удосконалення [5]:

- організаційна структура системи управління інвестиційно - будівельним комплексом повинна насамперед переслідувати мету й завдання розвитку держави (регіону). Для цього необхідно зробити реформування всіх об'єктів управління інвестиційно - будівельним комплексом із урахуванням конкурентного середовища;

- слід оптимізувати розподіл обов’язків між органами управління й окремими працівниками підсистем, на засадах стимулювання творчого підходу й забезпечення нормального навантаження, а також належну спеціалізацію, скорочення кількості рівнів управління з перерозподілом функцій між ними й виключенням дублювання (такі можливості дає використання зазначених вище методик);

- формування структури управління інвестиційно - будівельним комплексом слід зв'язувати з визначенням повноважень і відповідальності

кожного працівника й органа управління, із встановленням системи вертикальних і горизонтальних зв'язків між ними;

- між функціями й обов'язками, з одного боку, і повноваженнями й відповідальністю з іншої, необхідно підтримувати відповідність (порушення призводять до дизфункції системи управління в цілому);

- організаційна структура управління інвестиційно - будівельним комплексом повинна бути адекватною соціально-культурному середовищу управлінської підсистеми регіону (міста), що має істотний вплив на питання централізації й деталізації, розподіл повноважень і відповідальності, ступінь самостійності й масштабів впливу керівників і менеджерів;

- важливим є поглиблення спеціалізації органів управління інвестиційно - будівельним комплексом у сфері реалізації функції стратегічного планування.

Таким чином, для визначення конкретних шляхів вдосконалення діючої в державі (регіоні) системи державного управління інвестиційно - будівельним комплексом необхідно проаналізувати стан теорії й практики розв’язання проблем управління розвитком інвестиційно - будівельним комплексом .

Розглянемо основні тенденції по зміні у інвестиційно – будівельному комплексі та виявимо головні чинники впливу.

Одним з найважливіших чинників впливу на розвиток інвестиційно - будівельного комплексу і як наслідок на стратегію розвитку держави (регіону) є інвестиційна привабливість території [3, с.26].

Важливий вплив на розвиток інвестиційно - будівельного комплексу здійснюють плани освоєння нових територій.

Наприклад, у багатьох містах є значні резерви територій для розміщення промислових об'єктів, як виведених із центральних районів міста, так і знову створюваних об'єктів виробничого, транспортно-логістичного, суспільно-ділового й складського призначення; офіційно сформовані нежитлові зони міст;. нежитлові території, що підлягають реконструкції. Дані зони характеризуються різним ступенем освоєння, різними умовами надання землі, різним рівнем забезпеченості інфраструктурою й, відповідно, різним ступенем привабливості для інвесторів.

Важливою проблемою (фактором впливу) є випуск продукції для будівництв. Створення об'єктів неможливо без застосування новітніх матеріалів, тому в будіндустрії відбулися значні зміни. Поряд з відомими виробниками будівельних матеріалів нарощують темпи нові підприємства, у тому числі створені за рахунок залучення засобів західних інвесторів і кредитів Всесвітнього Банку, Європейського Банку Реконструкції та Розвитку.

Аналізуючи вплив інвестиційно - будівельного комплексу на вирішення як державних, так і регіональних проблем можна відзначити, що будівельники не просто зводять місто, а створюють систему

життєзабезпечення, спрямовану на формування комфортного середовища проживання. Головним її досягненням є відпрацьований модуль зведення міста, система алгоритмів реалізації містобудівного механізму.

Комітети з будівництва разом з адміністрацією міст мають приймати комплекс взаємопов'язаних програм і планів у сфері житлового будівництва, розвитку транспорту, зведення АЗС і паркінгів, програм торгівлі, благоустрою дворів, створення пішохідних зон.

З метою реалізації цих планів Комітетами з будівництва розробляються підпрограми (у житловім будівництві - реконструкції будинків перших масових серій, розселення старого й аварійного фонду).

Таким чином, фахівцями в сфері інвестиційно - будівельного комплексу вироблений системний підхід до розвитку міст, що дає реальну можливість будувати житло з одночасним створенням необхідної інфраструктури.

Узагальнюючи досвід впливу інвестиційно - будівельного комплексу на вирішення конкретних проблем, можна виділити наступні основні напрямки:

– Будівництво об’єктів виробничого, суспільно-ділового й складського призначення.

– Житлове будівництво й вдосконалення основних фондів ЖКГ.

– Збереження й підтримка історичних пам'ятників, центру міста в цілому.

– Транспортне будівництво.

– Розвиток підсистеми управління (через роботу всіх гілок влади).

Висновки. Таким чином, місце, яке інвестиційно - будівельний комплекс займає в загальній системі державного управління соціально-економічним розвитком, вимагає розробки сучасного інструментарію управління інвестиційно - будівельним комплексом з метою нарощування виробничого потенціалу держави на новій технічній основі, спорудженні підприємств, житла, об’єктів соціально-культурного призначення.. Важливість розвитку інвестиційно - будівельного комплексу полягає також в тому, що, здійснюючи монтаж устаткування, поряд з будівництвом будинків, воно забезпечує введення в дію підприємств і, таким чином, завершує процес їхнього створення.

Використані джерела інформації:

1. Лужко Е.В. Методологические основы формирования модели развития предприятий строительного комплекса Украины в условиях глобальных изменений / Е.В. Лужко, Л.К. Глиненко // Економіка буд–ва. – 2005.– Вип.2.– С. 18–23.
2. Особливості державного регулювання у сфері розробки стратегії розвитку підприємств з виробництва будівельних матеріалів та житлового будівництва. Проблеми наукового забезпечення адміністративної реформи в Україні: [зб. наук. пр. УАДУ] / За заг. ред. В.І.Лугового, В.М.Князєва. Вид–во УАДУ, 2009 г. – Вип. 2. – В 2 ч. Ч. 1. С. 259–263.
3. Перспективи та проблеми інвестиційної політики підприємств будівельного комплексу України в умовах ринкової економіки / О.М. Панько // Економіка та держава. – 2005.– №4.– С. 25–29.

4. Панибратов Ю.П. Развитие регионального строительного комплекса в условиях рынка / Ю.П. Панибратов, Н.И. Барановская, В.П. Асташенков // Изв. вузов. Стр-во. – 2007. – № 10. – С. 23-27.
5. Сімак С.В. Прямі та зворотні зв'язки інвестиційних процесів у державній політиці щодо будівництва та його підгалузей / С.В. Сімак // Науковий вісник Академії муніципального управління: Вип. 1/2011 Державне управління та місцеве самоврядування / [за заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр Академії муніципального управління, 2011. – С. 340 – 351. – (Серія «Управління»).

Рецензент: Драган І.О., д.держ.упр., старший науковий співробітник.